

Міністерство освіти і науки України

Уманський національний університет
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова.
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького
Державний торговельно-економічний університет
Національний університет біоресурсів і природокористування України

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

Матеріали XVII Всеукраїнської наукової конференції

Факультет економіки і підприємництва УНУ

Умань 2025

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету економіки і підприємництва Уманського національного університету
(протокол № 2 від 12.11.2025 року)*

Редакційна колегія:

Олена НЕПОЧАТЕНКО – доктор економічних наук (головний редактор);
Юрій ЦИМБАЛЮК – кандидат економічних наук, доцент, декан факультету економіки і підприємництва УНУ (заступник відповідального редактора);
Юлія НЕСТЕРЧУК – доктор економічних наук, професор;
Михайло МАЛЬОВАНИЙ – доктор економічних наук, професор;
Руслан МУДРАК – доктор економічних наук, професор;
Олена ПРОКОПЧУК – доктор економічних наук, професор;
Сергій СОКОЛЮК – доктор економічних наук, професор;
Людмила МЕЛЬНИК – доктор економічних наук, професор;
Оксана ПЕНЬКОВА – доктор економічних наук, професор;
Роман ЛІЩУК – кандидат технічних наук, доцент;
Алла ОСІПОВА – кандидат економічних наук, доцент;
Галина АНІЩЕНКО – кандидат економічних наук, доцент;
Олена ЖАРУН – кандидат економічних наук, доцент;
Юлія УЛЯНИЧ – кандидат економічних наук, доцент (відповідальний секретар).

Автори вміщених матеріалів висловлюють свою думку, яка не завжди збігається з позицією редакції.

А43 Актуальні питання сучасної економіки : матеріали XVII Всеукраїнської наукової конференції, 13 листопада 2025р. – Умань :УНУ. 2025. с. 305.

Збірник конференції містить доповіді науковців, фахівців-практиків, які були розглянуті на XVII Всеукраїнській науковій конференції «Актуальні питання сучасної економіки», що відбулася 13 листопада 2025 року в м. Умань.

У наукових матеріалах висвітлюється широкий спектр фінансово-економічних питань сучасної економіки. Наукове видання розраховано на здобувачів освіти, НПП, наукових співробітників та фахівців, які займаються питаннями розвитку економіки.

Нежурбіда І.А., Ролінський О.В., Власюк С.А. Лізингові та форвардні закупівлі як альтернативні інструменти фінансового забезпечення агровиробництва в умовах обмеженого кредитування	64
Семенда Д.К. Вплив інфляції на купівельну спроможність населення: теоретичні засади та емпіричні прояви в українській економіці	65
Сліпенко Т.А. Учасники фондового ринку та їх економічні інтереси	69
Yakovenko O.R. Transformation of the Banking Sector in the Context of Sustainable Development	72
Костюк В.А., Стельмах Н.Є. Євроінтеграція та її вплив на фінансовий ринок України	74
Непочатенко О.О. Іпотечне кредитування аграрного сектору: досвід зарубіжних країн та перспективи України	77
<i>Секція 2. Актуальні питання розвитку бухгалтерського обліку в Україні</i>	
Аніщенко Г.Ю. ESG-фактори розширення меж господарського обліку	80
Іванова Н.А. Вплив штучного інтелекту на трансформацію системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю	83
Квашук О.В. Концептуальні засади та тенденції розвитку бухгалтерського обліку в Україні	86
Костогриз В.Г., Горщак Д.О. Оподаткування прибутку підприємств та організацій	88
Крочак О.І. Теоретичні аспекти обліку земельних ресурсів у сільськогосподарських підприємствах	91
Курган Н.В., Неверовська В.Ю. Криптовалюта як новітній об'єкт бухгалтерського обліку	93
Кучеренко Т.М. Проблеми обліку надзвичайних доходів і витрат звітного періоду	96
Матрос О.М. Обліково-фіскальний аналіз режиму справляння ЄСВ для ФОП	99
Михайловина С.О. Методологічні засади визнання та обліку внутрішньо створених нематеріальних активів	102
Оляднічук Н.В. Сучасні тенденції розвитку фінансового обліку в Україні	105
Поліщук О.М. Теоретичні засади цифровізації бухгалтерського обліку в агробізнесі	109
Krachok L.I. The challenges of implementing strategic management accounting in business	112
<i>Секція 3. Соціально-економічні проблеми вітчизняних підприємств</i>	
Бабій М.М., Грама А.В. Трансформація парадигми співпраці аграрних і логістичних суб'єктів: від комерційної до партнерсько-інтеграційної моделі	116
Банар О.В. Стратегія управління корпоративними ресурсами для підвищення конкурентоспроможності підприємств України	119
Барабаш Л.В. Психологічні основи формування поведінки платників податків	122
Плющ М.О. Перспективи посилення соціалізації податкової системи України	125

економічні відносини та світове господарство. Випуск 24, Ч. 3. 2019. С. 142-148.
URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/24_3_2019ua/28.pdf

Криптовалюта як новітній об'єкт бухгалтерського обліку

Курган Н.В., к.е.н., доцент

Неверовська В.Ю., здобувачка другого (магістерського) рівня освіти
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Дедалі частіше у сучасному світі можна почути про операції з криптовалютою, що є інноваційним підходом у способах зберігання та передачі цінностей. У той же час виникає питання, як правильно ідентифікувати криптовалюту серед активів підприємства та як відображати операції в обліку.

Криптовалюта – це нематеріальні цифрові активи, що мають визначену вартість, існують виключно в електронному вигляді як записи в спеціалізованих електронних системах [6]. Поняття криптовалюти пов'язують із технологією «блокчейн» – база даних, що базується на розподілові транзакцій на криптографічно захищені блоки.

Національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності не розкривають поняття криптовалюти, і не вказують на особливості її обліку. Законодавчо питання наразі також не регламентовано: існує прийнятий Закон України «Про віртуальні активи» [3], який був підписаний президентом 17 лютого 2022 року, але досі не набрав чинності, відповідно у вітчизняних фахівців є потреба звертатися до міжнародної практики, а саме до рішення Комітету з тлумачень МСФЗ «Утримання криптовалюти» [8], що було опубліковано у червні 2019 року. Деякі науковці підтримують запропоноване Комітетом рішення застосовувати існуючі механізми (Дж. Г. Чоу, П. Агравал, Дж. Бірт, Я. Крупа, В. Окренець), проте більшість схиляється до думки про необхідність впровадження окремих стандартів, що регламентуватимуть облік криптовалюти (М. Луо, Ш. Ю, В. В.

Покин'ючерета, В. В. Залевська, В. Бондаренко, В. Я. Фаріон, Н. Л. Правдюк, М.В. Правдюк).

Вирішальним критерієм для визнання криптовалюти тим чи іншим активом є мета її придбання: у разі, якщо підприємство планує подальший продаж криптовалюти – вона відноситься до запасів, в усіх інших випадках – до нематеріальних активів з невизначеним строком використання. Таким чином регламентування обліку операцій з криптовалютою здійснюється відповідно до МСБО 2 «Запаси» [1] та МСБО 38 «Нематеріальні активи» [2] відповідно.

Криптовалюта не може бути визнана грошовими коштами або електронними грошима (криптовалюта не визнана платіжним засобом на території України на законодавчому рівні та немає емітента); іноземною валютою (не визначена грошовою одиницею жодної країни); фінансовим активом (не є інструментом власного капіталу підприємства).

Якщо українське підприємство або фізична особа-підприємець має намір проводити операції з криптовалютою, то необхідно звернути увагу, що фактично такі операції є бартерними, тобто негрошовими, і заборонені для осіб, які перебувають на спрощеній системі оподаткування 1, 2 або 3 групи. Порушення даної вимоги тягне за собою штрафні санкції та примусове переведення на загальну систему.

Недостатнє нормативно-правове регулювання операцій з криптовалютою не єдина проблема, що постає перед сучасними бухгалтерами. По-перше, криптовалюта відповідно до Закону «Про віртуальні активи» [3] не може бути визнаними засобами платежу, хоча фактично вона виконує такі функції, що вимагає уточнення змісту та сутності поняття «віртуальні активи» з боку регулятора. По-друге, для підприємства є високі ризики отримати збитки через волатильність криптовалюти, тобто можливість значних коливань вартості в залежності від зовнішніх чинників (наприклад, заборона криптовалютного обміну в Китаї призвела до значного падіння вартості активів); через імовірну втрату ключа до гаманця, після чого відновлення доступу буде неможливим; або через відсутність механізму повернення помилково надісланих активів. По-

третє, для держави є складнощі з моніторингом законності операцій через анонімність операцій, що створює сприятливі умови для проведення шахрайських операцій. Наразі відповідно до Закону «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [4] переказ віртуальних активів супроводжується наданням інформації, що дозволяє ідентифікувати платника та отримувача. Також державні службовці відображають криптовалюту в електронних деклараціях у складі нематеріальних активів.

Поряд із недоліками існує ряд переваг: безпека транзакцій, що захищені криптографічними методами, хоча ризик кібератак все ще існує, неможливість підробки даних, криптовалюта не піддається інфляційним процесам, відсутність посередників, як наприклад, у SWIFT, що робить вартість комісій невисокою, децентралізація, що дає незалежність від держави та банків, автоматизація фінансових операцій, що дозволяє виконувати операції швидко та робить їх доступними для регіонів, де доступ до банківських установ обмежений.

Таким чином криптовалюта є інноваційним фінансовим інструментом, що все ширше використовується підприємствами у їх бізнес-процесах. Відносно нещодавно поява криптовалюти (перша з'явилася 17 років тому), що спочатку була просто ідеєю, описаною в статті невідомого авторства, повністю змінила уявлення про роль інформаційних технологій та світову економіку.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2). Запаси : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text (дата звернення: 02.11.2025).
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 (МСБО 38). Нематеріальні активи : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050#Text (дата звернення: 02.11.2025).

3. Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (дата звернення: 02.11.2025).

4. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 № 361-IX : станом на 9 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 03.11.2025).

5. Покинйчереда В.В., Залевська В.В. Бухгалтерський облік криптовалют: сучасні виклики та майбутні перспективи. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-77> (дата звернення: 03.11.2025).

6. Шепель І. Криптовалюта в системі оподаткування: нові реалії та підходи. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-94> (дата звернення: 02.11.2025).

7. Pravdiuk N., Pravdiuk M. Cryptocurrency as an object of accounting: problems of recognition. *"ECONOMY. FINANCES. MANAGEMENT: topical issues of science and practical activity"*. 2023. No. 2(64). P. 29–44. URL: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2023-2-2> (date of access: 03.11.2025).

8. Holdings of cryptocurrencies. IFRS Developments. URL: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2019/june/ifric/ap12-holdings-ofcryptocurrencies.pdf> (дата звернення: 03.11.2023).

Проблеми обліку надзвичайних доходів і витрат звітного періоду

Тамара Кучеренко, д.е.н., професор
Уманський національний університет

В період військової агресії російської федерації проти України вплив надзвичайних подій на економічний стан суб'єкта господарювання посилюється. Сільськогосподарські підприємства, з однієї сторони, зазнають значних надзвичайних витрат як безпосередньо через втрати урожаю